

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 29 januari 2009

MEDITATIE

Een werking van het Woord

Vele gelijkenissen sprak de Heere Jezus over het Koninkrijk der hemelen. Dat is het rijk van Gods genade, dat zijn oorsprong vindt in Gods eeuwig welbehagen en zijn fundament in het Borgwerk van Christus.

Door middel van eenvoudige beelden legde de Mond der waarheid uit hoe het Koninkrijk der hemelen wordt opgericht in zondaarsharten. Daar komt het voor ons allen zo op aan. We moeten in ons korte leven door wederbarende genade worden verlost uit de macht van de vorst der duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van Gods genade. Dat kán nog, want de Koning van de Kerk leeft. Valt Hem toch nederig te voet, om van Hem Zijn wegen te leren.

In onze gedachten zien we een vrouw. Ze is brood aan het bakken. Ze heeft wat deeg van de vorige dag laten staan. In het warme klimaat in het oude oosten verzuurt dit oude deeg spoedig. Het smaakt niet meer. Maar juist dit oude, verzuurde deeg, dit zuurdeeg, heeft, samen met water en

Een andere gelijkenis sprak Hij tot hen, zeggende: het Koninkrijk der hemelen is gelijk een zuurdesem, welken een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel gezuurd was.

Mattheüs 13 : 33

wat zout, een goede werking in het nieuwe meel. Het zuurdeeg breekt het zetmeel uit het meel af tot suikers en kleefstof. In dit proces ontstaat koolzuurgas, dat het deeg doet rijzen en luchtig maakt. Zo krijgt de vrouw straks smakelijk, luchtig brood. Zuurdeeg heeft zo dezelfde werking als ons gist.

Eenvoudig is het beeld dat de Heere gebruikt. Veelbetekenend de toepassing. Verschillende malen heeft zuurdeeg een *negatieve* betekenis in de Schrift. Dan ziet het op het proces van bederf dat optreedt als het deeg blijft liggen. Wacht u voor het zuurdesem

der Farizeeën en der schriftgeleerden, zo waarschuwde de Heere Jezus. In onze gelijkenis ligt het punt van toepassing juist in de *positieve* werking van het zuurdeeg. Christus verklaart daarmee de doorwerking van Gods Woord in het hart van een zondaar.

Het is, zo valt ons op, maar een klein stukje zuurdeeg op een flinke hoeveelheid meel. Drie maten meel is een kleine veertig liter. We zouden denken: wat kan een klein stukje zuurdeeg uitwerken? Wat kan een preek op zondag uitwerken, afgezet tegen de duizenden woorden die we doordeweeks horen en lezen? Blijkt uit de praktijk niet dat de woorden van vrienden of vriendinnen meer invloed hebben op onze jonge mensen dan Gods Woord? Heeft Gods Woord wel kracht om een heel leven te doortrekken? Wat geeft onze gelijkenis een passend antwoord. Het stukje zuurdeeg is veel kleiner dan de hoeveelheid meel, maar het zal zijn werk doen. De Heere heeft maar een enkel woord nodig om een zondaar in te winnen voor Zijn dienst. Laat het tot bemoediging zijn.

Maar het komt wel aan op de *toepassing* van het Woord. Zolang het zuurdeeg naast het meel blijft liggen, gebeurt er niets. Bij hoeveelen ligt Gods Woord naast het leven. We willen er nog wel rekening mee houden, maar het Woord heeft niet de hoogste plaats in ons leven gekregen.

Er staat zo eenvoudig in de gelijkenis dat de vrouw het zuurdesem nam en het verborg in drie maten meel. Dát hebben we nodig. Gods Woord moet van buiten af in ons leven worden gebracht. We kunnen van alles met Gods Woord doen - we kunnen het horen, overdenken, bestuderen, uitdragen, verspreiden, allemaal goede zaken - maar beslissend is wat Gods Woord met mij gedaan heeft. Is God in ons leven begonnen? Zijn we *inwendig* geroepen? Bedelt u om die toepassing? De vrouw verbergt het zuurdeeg in het meel. Dat wil zeggen, ze kneedt het er helemaal doorheen. Dan zie je niets meer van het zuurdeeg, maar dan gaat juist het zijn wer-

Inhoud

87e jaargang

Nr. 18

- 1 Meditatie: Een werking van het Woord
- 3 De bevinding der heiligen (3)
- 4 Koningin Beatrix 71 jaar
- 5 Serie beroemde boeken (10):
Weldadigheden van een Verbonds-God
- 6 Waar blijft de dominee (3)
- 7 Samen werken, samen kerken
- 8 Boekaankondigingen
- 9 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

king doen. Zo is het met het Gods Woord. Als Gods Geest het Woord zaligmakend toepast in een zondaarshart zal het alle delen van de mens aanraken. Door Gods Geest wordt het verstand verlicht, de wil wordt vernieuwd, de hartstochten gezuiverd en de wandel geheiligd, zo leert het vragenboekje van Hellenbroek ons (zie ook Dordtse Leerregels, hoofdstuk III/IV, art. 11-12). Het gistingproces van het meel leert treffend hoe Gods Geest werkt in een zondaarshart. We zagen dat het zuurdeeg het meel *afbreekt*. Is het niet het werk van Gods Geest om een zondaar af te breken van al zijn goede werken, gedachten, verlangens en voornemens? Werkt Gods Geest niet ontdekkend en ontgrondend als de wet in zijn Goddelijke eis in de ziel wordt bekendgemaakt? Breekt Gods Geest de zondaar niet af als Hij boven alle tranen, ijver en gebeden de les gaat schrijven dat God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede? Kent u bevindelijk dit ontdekkende en ontgrondende werk van Gods Geest?

Als het zuurdeeg zijn werking gaat doen komt er beweging in het meel. Zo is het als Gods Geest een dode zondaar levend maakt. Er komt beroering in de ziel, er ontstaat onrust. Sterven is immers God ontmoeten! De alwetende God ziet de schuilhoeken van het hart, mijn zonden kan ik niet voor Hem verbergen. De heilige God kan de zonde niet ver-

dragen, Hij moet ze straffen. Wie zal niet ontroerd worden bij het overdenken van deze zaken?

Wat is het doel van deze werkingen van Gods Geest? Die zal Mij verheerlijken, sprak de Borg. Daar ligt de kern. De Heilige Geest ontdekt en ontgrondt om een zondaar als een verlorene aan de voeten te brengen van Christus. Het doel van de afbraak is niet om in de wanhoop te doen omkomen - al kunnen Gods kinderen dat soms vrezen - maar om hen in een heilzame wanhoop te trekken tot Hem Die door het Evangelie zo lieflijk nodigt en lokt. Wat een onvergetelijke tijd als voor een verloren zondaar het Evangelie van vrije genade geopend wordt en ze met al hun schuld en ongerechtigheid mogen komen tot Hem Die hen nooit zal afwijzen.

Het deeg wordt geheel gezuurd, zo lezen we in de gelijkenis. Het gistingproces gaat net zolang door, totdat de bakker bepaalt dat het deeg de oven ingaat. Ondertussen laat de bakker onder het gisten het deeg niet onaangeroerd staan. Integendeel, hij grijpt tussendoor in. We zien de vrouw uit de gelijkenis bij het rijzende deeg staan. Het gaat snel, te snel om stevig brood te krijgen. Daarom slaat ze het deeg neer, ze duwt het rijzende deeg naar beneden. Het koolzuurgas dat zich in het deeg opeenhoopte, ontsnapt; het deeg zakt, waarna het proces van gisten verdergaat. Zo slaat de vrouw het deeg ver-

schillende malen neer, totdat het, zoals het in bakkerstermen heet, goed doorgelegd is.

Hoeveel slagen krijgen Gods kinderen, hoeveel beproevingen zijn hun deel. De Heere slaat het deeg dat Hij aan het bereiden is neer, om Zijn volk in de diepten van *hun* val te doen blikken. Hij loutert Zijn werk zo lang totdat Zijn Sion, afgebroken in zichzelf, aan eigen verwachtingen sterft. Wat een nuttig proces! Wat noodzakelijk. Ziet u, volk van God, dat altijd? Keurt u de slagen goed? Nee, hoe vaak is er opstand in het hart, onverenigbaarheid met Gods wegen. En toch gaat de Heere door met... Zijn werk. Hij verootmoedigt en vernedert, Hij brengt in de diepten, opdat Christus noodzakelijk zou worden voor verloren zondaren die bitter hun vijandschap moeten inleven. Hoe vrijwillig aanvaardde Christus als Borg de slagen van Gods wet en Gods toorn, om voor Zijn Kerk vergeving van al hun zonden te verwerven, ook vergeving van hun opstand tegen Gods wegen. Om dit te leren zijn de slagen in het leven van de Kerk zo nodig en nuttig. In deze weg wil Gods Geest hen dichterbij Christus brengen, opdat Hij in Zijn vernedering dierbaar en onmisbaar zou worden. Immers, de grootste slagen waren voor Hem. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden, zo profeteerde Jesaja reeds. Als Gods kinderen die vrucht mogen proeven, ja, dan keu-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasterdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Administratie van De Saambinder:
(m.u.v. abonnementenadministratie):
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53, 2517 LA 's-Gravenhage,

tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
Postbankno. 256686 t.n.v. Admin. van De Saambinder.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av,
N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

ren ze de slagen goed. Dan gaan ze zingen: De Heer' wou mij wel hard kastijden, maar stortte mij niet in de dood. Dan wordt het een wonder dat de Heere zoveel arbeid aan hun ziel ten koste wil leggen, dat de Heere zo lieflijk met hen handelde om hen als arme, verslagen zondaren aan de voeten te brengen van Hem Die *alle* slagen ontving.

Het deeg zal geheel gezuurd worden, daar staat de bakker voor in. Hij bepaalt de tijd dat het deeg gezuurd is. Zo zal Christus de Zijnen in een stervensweg pasklaar maken voor de heerlijkheid, waar ze eeuwig mogen delen in de vreugde van een Drie-enig God. Zult u daarbij zijn?

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

den door het Evangelie en zij ontvangen Jezus met blijdschap als Zachëüs. Sommigen brengt de Heere over in veel bedaardheid, door het gezicht van de waarheden; in bedaardheid zien ze hun zonden en hun ellendige staat buiten Christus en de zaligheden der bondgenoten, alsmede de waarheid van de aanbidding van Christus door het Evangelie aan hun hart. In dit beschouwen der waarheden worden ze allengskens en buiten hun weten veranderd en worden de waarheid gehoorzaam. En door de kennis der waarheid worden ze gelovig en hun hart wordt gereinigd. Zij hebben niet veel smartelijke droefheid, ook geen verrukkende blijdschap, maar een genoeg in en zoete goedkeuring van de waarheden, zo ten opzichte van hun ellende (!), als zaligheid in Christus en hun aannemen van en verlaten op Christus. Dit zijn doorgaans de bestendigste en vaste christenen.

Sommigen worden bekeerd allengskens met vele wisselingen van droefheid en blijdschap, geloof en ongelooft, strijden en overwinnen, vallen en opstaan; en dit is de gewone weg, die God doorgaans houdt in de bekering van de meesten". Tot zover vader Brakel.

Ds. G.H. Kersten zegt in een Pinksterpreek (uit "De gelovige verwachting"): De discipelen waren eendrachtig bijeen. Zij hadden gemeenschap aan Christus en aan elkander. Hij is in Zijn leven en wandel, in Zijn sterven en Hemelvaart van hen gezien door het geloof. Zij hebben het zo doorleefd. Zij waren er bij. De één had zulk een weg en de ander een andere en die van de derde was weer anders. Zij waren alle onderscheiden. Want God maakt geen modelwerk. Dat doen wij. Wij meten het met een centimeter af. Doch God is zo vrij in Zijn leidingen. Maar zij worden toch één in ervaring (!) en zij kennen wat van die innerlijke gemeenschap. Dat hebben ze hier, als zij met elkaar spreken over God en Zijn werk en over de wegen, waarlangs Hij Zijn volk leidt". Einde citaat. Zo zagen we iets van de bevinding der heiligen in haar eenheid en haar verscheidenheid.

Wat is de oorzaak van de vele schakeringen in de bevinding der heiligen? We moeten hierbij (aldus ds. Moerkerken in een lezing) denken aan twee dingen: Ten eerste: de soevereiniteit van God.

3

De bevinding der heiligen

De bevinding der heiligen is dus in de reeds behandelde zaken één. Enerlei weg en enerlei staat. Waar ook ter wereld! Over de eeuwen heen. Is het u nooit een wonder geweest als u bij een predikant van vier eeuwen geleden las over uw eigen zielsbevindingen?

Jacob Groenewegen, ambtsdrager in de gemeente van Werkendam, verwoordde het zo: "Zoete banden die mij binden aan des Heeren lieve volk. Wij bestaan malkander nader als de band van aardse min. Een van geest en een van zin. Al was 't volk van verre landen. 't Harte smolt toch samen in. Elk verhaalt zijn weg en zake, hoe hem Jezus is ontmoet. 't Zelfde werk en 't zelfde leven, was er dikwijls omgegaan. Even als 't mij was gegeven, dit deed mij verwonderd staan".

Verscheidenheid

Naast eenheid is er echter ook verscheidenheid. Welke schakeringen zijn er dan in de ware bevinding? Het veel gebruikte voorbeeld is dat van de eikenboom. Je moet al die blaadjes van dezelfde eikenboom eens goed bekijken. Leg ze eens naast elkaar op de grond. Het zijn allemaal eikenbladeren, gevoed uit die éne wortel. De kleur en de bouw is hetzelfde en toch is er niet één gelijk. Niet één volkomen hetzelfde. Ze groeien uit dezelfde wortel en toch is er verscheidenheid.

Zo is het ook met de bevinding der heiligen. Het komt uit één en dezelfde wortel. Het werk van de Drie-enige God! De Heere gaat met honderd van Zijn kinderen honderd verschillende wegen.

Er zijn vele schakeringen in het werk van de Heilige Geest. Sommigen worden met kracht stilgezet op hun zondeweg. Ze worden als een vuurbrand uit het vuur gerukt. Zie de bekering van de goddeloze koning Manasse. Anderen mogen zeggen met Obadja: "Ik uw knecht nu vrees de HEERE van mijn jonkheid af" (1 Koningen 18:12). Dat kende ook de jonge Timothëus. Maar het niet weten van een krachtige omkeer, betekent niet het missen van geestelijk leven.

Sommigen worden bekeerd allengskens met vele wisselingen van droefheid en blijdschap, geloof en ongelooft, strijden en overwinnen, vallen en opstaan; en dit is de gewone weg, die God doorgaans houdt in de bekering van de meesten.

Over deze verschillende wegen die de Heere met Zijn kinderen houdt, spreekt Wilhelmus à Brakel in zijn 'Redelijke Godsdienst' in het hoofdstuk over de wedergeboorte: "Sommigen worden overgebracht door en met grote verschrikkingen en ontsteltenissen der Wet, des doods en der verdoemenis, als op de Pinksterdag en de stokbewaarder. Sommigen op een zeer evangelische wijze. De zaligheden en de volheid van de Middelaar Jezus Christus overstelpen de ziel en de zoetigheden van de evangelische goederen vervullen zo hun zielen, dat ze geen tijd hebben, aan hun zonden met verschrikking te denken. Maar zij worden als verslon-

Zijn Goddelijke vrijmacht! Hij is de grote Pottenbakker die macht heeft over het leem. Hij doet met Zijn kinderen wat Hem behaagt.

Ten tweede zijn er de verschillende karakters van Gods kinderen. Het karakter wordt niet uitgeschakeld in de weg die de Heere met de mens houdt. Het is mede een oorzaak van de verscheidenheid in bevinding.

We denken als voorbeeld aan drie van Jezus' discipelen. De donkerheid en de moedeloosheid waarin Thomas op Pasen verkeerde, had als oorzaak zijn ongelof. Toch was die beleving mede beïnvloed door zijn karakter.

Hij komt vanuit de Bijbel op ons over als een zwaarmoedig persoon, die veel gebukt gaat door strijd en duisternis.

De geestelijke overmoed van Simon Petrus heeft alles te maken met zijn karakter. Opvliegend, snel initiatiefnemend en voortvarend. Het ene moment wil hij zijn leven geven voor Jezus en de andere keer verloochent hij zijn Meester.

Daarnaast horen we over Johannes. Een man met een gelijkmatig karakter. Hij kent in zijn geestelijk leven niet zulke hoogten en diepten als Petrus. Hij is de apostel der liefde.

Denk ook aan het verschil in bevinding tussen Maria en Martha in Bethanië.

Ter afsluiting wil ik het volgende samenvatten:

1. Alle bevindelijkheid is nog geen bevinding! Het gaat bij de bevinding der heiligen om het zaligmakend geloof. Vòòrdat er van enige geestelijke bevinding in het hart sprake kan zijn, moet er een daad van Gods genade plaatsvinden, waarbij de uitverkoren zondaar van Adam wordt afgesneden en Christus wordt ingeplant door het geloof. Ware bevinding veronderstelt wedergeboorte en de geloofsband met Christus. Het is de verborgen omgang met God in Christus door het geloof.

Zoals de dichter zingt: God is ons een Toevlucht en Sterkte. Hij is krachtiglijk bevónden een Hulp in benauwdheden (Psalm 46:2).

2. In de bekering door God komt er de bevinding der heiligen, die één is in de doorleving van de ellende, verlossing en dankbaarheid. Zonder deze bevinding behoor ik niet tot de heiligen. Wat ik ook voel en denk!

Wanneer deze bevinding der heiligen gaat ontbreken, blijft er in de gemeente een natuurlijk, beredeneerd geloof over. Zonder de ware zielsbeleving van de besproken woorden.

3. Deze bevinding is geschakeerd in de onderscheiden wegen die de

Heilige Geest gaat met de zondaar. Dit wordt veroorzaakt door de vrijmacht van God en het karakter van de kind van God. Maar al de bevinding der heiligen zal leiden tot verheerlijking van God. "Dit volk heb Ik Mij geformeerd en zij zullen Mijn lof vertellen".

Vrienden, weet u waar het voor ons allen aankomt? Mag ik delen in deze bevinding der heiligen? Mag ik ook in mijn leven persoonlijk iets kennen van dit zaligmakende werk van de Heilige Geest? Het komt er voor ons op aan of ik mijn geestelijk leven verklaard vindt in het Woord van God. Of ik door een zaligmakend geloof met Christus verbonden ben! Of ik mag leven door Hem, uit Hem en voor Hem?

De vraag is: Of ik iets mag kennen van de dokimè, de beproefdheid van het ongeveinsd geloof?

Dan stemt uw geloof hartelijk in met de woorden van de apostel: "En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, en de lijdzaamheid bevinding en de bevinding hoop; en de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons is gegeven".

Werkendam,

ds. M. Karens

Koningin Beatrix 71 jaar

Deo Volente zaterdag 31 januari zal Koningin Beatrix 71 jaar worden. Wij wensen haar van harte Gods onmisbare zegen toe over het nieuwe levensjaar dat ze mag ingaan. Door Gods goedheid mag ze nog een goede gezondheid bezitten. Reeds vele jaren mag zij met volledige inzet haar taak als koningin vervullen. Een zware taak, die alleen met Gods hulp volbracht kan worden.

Het gebed voor onze koningin en haar huis is nodig. Het moge blijvend een plaats hebben in de ambtelijke gebeden tijdens de eredienst. Er zijn zaken die verdriet geven als we zien op het koninklijk huis. Dit mag het gebed wel doen vermenigvuldigen.

Koningin Beatrix deed in haar laatste

kersttoespraak een treffende uitspraak: 'Je ziet anders met ogen die gehuld hebben'. Ze sprak uit ervaring. Prins Claus wordt al ruim 6 jaar niet meer aan haar zijde gevonden. Zelf behoort ze tot de oudere generatie. De jongere Oranjes krijgen in toenemende mate een plaats in ons land. Onze koningin mag echter haar verantwoordelijke taak nog uitoefenen.

Zij sprak in haar kersttoespraak ook over de noodzaak dat een nieuwe generatie verbonden moet blijven met de oudere generatie. Het is die band die ons bindt met het Oranjehuis.

Voorgaande generaties van ons koningshuis hebben veel voor ons land betekend. In de 16e en 17e eeuw mochten Oranjes meewerken aan de

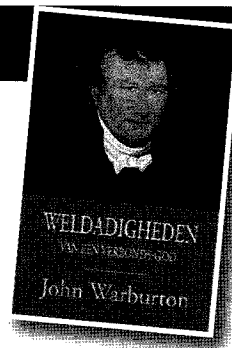
doorwerking van het Calvinisme. De Heere heeft dit willen zegenen. Hij geve aan onze koningin en aan onszelf een hartelijke verbondenheid aan dit voorgeslacht. Boven alles moge er een band zijn met Hem, Die gisteren en heden Dezelfde is, en in der eeuwigheid.

Lisse,

ds. C. Neele

“Weldadigheden van een Verbonds-God”

Levensbeschrijving door John Warburton

Een mens is stof en as, is als een bloem op het veld, zo nietig, zo breekbaar, zo klein. Zo zegt de Bijbel het. John Warburton, predikant van de Strict Baptist Chapel in het Engelse Trowbridge, bedacht op deze waarheid, vanuit een eindeloos mishagen aan zichzelf, een groot aantal varianten.

Hij spreekt over zichzelf als over een onkundige worm, een ongelukkig schepsel, een volkomen dwaas, een beest, een kind in de kennis Gods, een oude schelm in de zonde, een draak, een domme uil, een wanstaltig wezen, een stakker, een knorrende dwaas en een wanhopig geval. Dat was het zelfportret van John Warburton, na ontvangen genade.

Deze typering komen uit het boek "Weldadigheden van een Verbonds-God". Het boek bevat de levensbeschrijving van John Warburton, of, zoals het op de titelpagina staat: "Een beschrijving van des Heeren handelingen in voorzienigheid en genade met John Warburton".

Onder de titel "The mercies of a Covenant God" verscheen het boek voor de eerste maal in 1859, twee jaar na het overlijden van de auteur. De eerste Nederlandse vertaling, van de hand van D. Schot te Tholen, zag het licht in 1927 (uitgegeven door P.K. Baaij, Tholen). Uitgeverij Den Hertog (Houten) zorgde tussen 1964 en 2005 voor twaalf herdrukken.

Uit "achting en genegenheid" schreef Warburtons vriend J.C. Philpot een voorwoord voor deze levensbeschrijving. Hij noemt het een van de mooiste geschriften die hij ooit had gelezen. Philpot beschrijft de autobiografie van Warburton als "een levende bevinding van de beproevingen en de verdrukkingen, gedurende een veertig jaren, geschreven op de eenvoudigste, gevoelvolste, en aangenaamste manier, zonder wijsheid van woorden, maar in de eigen taal van het hart".

Toch is dit boek, zegt Philpot, niet slechts een opsomming van moeite, beproeving en droefenissen, "maar het geeft ook doorslaande bewijzen

van uitredingen in het uur der donkerheid en benauwdheid, als de hoop scheen te vergaan en het geloof zijn laatste snik dacht te geven. Telkens toont het boek des Heeren antwoord op het gebed, beide in voorzienigheid en genade, en wat een getrouwe, barmhartige, belovend en beloftehoudend God Hij ten alle tijde en onder alle omstandigheden is".

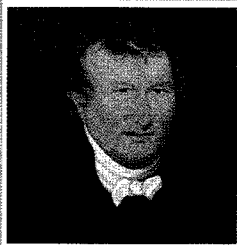
Warburton begint zijn levensbeschrijving bij het begin: "Ik werd geboren te Stand, ongeveer vijf mijlen van Manchester, in oktober 1776. Daar mijn ouders arm waren, vond ik maar weinig gelegenheid om wat wetenschap te verkrijgen, ofschoon ik door de tedere genade van God een weinig leerde lezen en schrijven; een weldaad, waardoor ik mij dikwijls tot dankbaarheid verplicht voelde."

Vele hoofdstukken volgen, over zijn jeugd, over ziekte, armoede, geestelijke hoogmoed, tegenslagen, preekbeurten en reizen, over ontmoetingen met William Gadsby, William Huntington en andere tobbers, over zijn stilzetting onder een preek over Psalm 68:19: "Ik was enkel verwondering en zei in mijn hart: Wat mag dit beduiden? Waar zijn mijn zonden? Waar is mijn last en de toorn en de verschrikking die ik zoveel maanden achtereen gedragen heb? Ik zocht

naar mijn zonden, naar mijn last, naar de toorn en de ellende, die ik zo lang in mijn arme verwarde ziel had omgedragen, en kon schuld noch zonde, toorn noch gevangenschap vinden, want de Zaligmaker mijner ziel had ze allen weggenomen. Een klaar gezicht van Zijn lijden en dood werd mij gegeven en dit brak mijn hart in stukken. O, hoe zag ik op Hem en rouwklaagde".

Warburtons levensbeschrijving werd voltooid door zijn zoon John Warburton jr. en zijn vriend William Gadsby. Daardoor was het ook mogelijk iets over Warburtons sterfbed op te nemen. Een van de laatste dingen die Warburton zei, was dit: "O, wat zal er een uitroep en een gejubel zijn als de oude John de hemel binnengaat, een die de hel wel duizendmaal verdiend heeft, de grootste schuldenaar aan genade, en de ellendigste zondaar die er ooit was."

Het boek "Waldadigheden van een Verbonds-God" zit boordevol van het mishagen dat Warburton had aan zichzelf. Maar eindelozer was nog zijn hoop en vast vertrouwen op de Heere, eindelozer de weldadigheden van zijn Verbonds-God.

Levensloop

John Warburton werd op 28 oktober 1776 geboren in Stand, in de omgeving van het Engelse Manchester. Aanvankelijk verdiende hij zijn brood als linnenwever. In 1809 werd hij predikant te Rochedale. Zes jaar later nam hij het beroep aan naar de Zion Chapel te Trowbridge. Deze gemeente heeft hij 42 jaar, tot zijn overlijden, gediend.

John Warburton stierf op 2 april 1857, op de leeftijd van 80 jaar. Hij ligt begraven op de algemene begraafplaats te Trowbridge. Leden van zijn gemeente zorgden voor een grafmonument.

Naast zijn boek "Weldadigheden van een Verbonds-God" zijn nog enige brieven en enkele preken van Warburton bewaard gebleven. Tien van zijn preken werden in 1976 uitgegeven onder de titel "The gospel of a Covenant God".

In 1996 verscheen een Engelstalige biografie over Warburton: "John Warburton; servant of a Covenant-God", beschreven door ds. J.R. Broome, predikant van de Strict Baptist-gemeente te Trowbridge. Een jaar later werd dit boek in het Nederlands vertaald en uitgegeven door De Groot Goudriaan te Kampen.

Warburton reisde af met deze woorden: "Mijn ziel kan het niet al bevatten; mijn ziel kan het niet al bevatten. Ik zal daar niet gemist worden; ik zal daar niet gemist worden!"

De naam van John Warburton is met name in Nederland bekend gebleven door zijn boek "Weldadigheden van een Verbonds-God". Philpot over dit boek: "Hoe eenvoudig en toch hoe zoet beschrijft Warburton de leiding, onderwijzingen, leringen, vertroosting, kastijdingen, berispingen, ondersteuning en zegeningen, ontvangen uit de hand van zijn genadige Vader en Vriend. Gelijk wij lezen van

het op en neer, bezwijken en opstaan, zuchten en zingen, kermen en juchten, vlieden en voortgaan, vechten en overwinnen van deze waarde man Gods, zo ook volgen wij hem van het eerste ogenblik af, dat God, de Heilige Geest, zijn ziel verkwikte, door geheel zijn beproefd en geoefend leven, tot dat hij in goede ouderdom dit tranendal verliet, met de liefde Gods in zijn hart, de lach des vredes op zijn aangezicht, en de openbaring van een ontsluitende heerlijkheid aan zijn scheidende ziel".

Lieren,

J. van 't Hul

het ouderlijk huis. Wat erg! Natuurlijk kunnen onverwachte zaken ervoor zorgen dat het maken van een preek danig in het nauw komt. Maar dat moet geen regel worden. Dan is er iets danig mis. Preekvoorbereiding vraag heel eenvoudig *rust* en *tijd*. Wat 'men' daar ook van zeggen en denken mag. Dienaren van het Woord die hun week vol plannen met op zichzelf allerlei nuttige werkzaamheden waardoor ze nauwelijks tijd hebben voor het maken van hun preken, stellen niet de juiste prioriteiten. Wanneer ze werkelijk beseffen wat een verantwoordelijk werk het is het Woord te verkondigen, zouden zij heel bewust wekelijks voldoende tijd reserveren voor de preekvoorbereiding.

Studie noodzakelijk

De dichter van Psalm 119 vraagt: 'Geef mij *verstand* met goddelijk licht bestraald'. Preken maken gaat niet buiten het verstand om. Dat betekent ook: het oefenen van het verstand. Studie dus, graven in het Woord!

Wilhelmus à Brakel noemt *geleerdheid* als de eerste noodzakelijke bekwaamheid van een predikant. 'Men moet zich niet tevreden houden met een kort begrip van buiten geleerd te hebben, en enige stellingen in zijn hersens te hebben ingedrukt, om met fatsoen door 't examen heen te komen en zoveel verstand te hebben dat men uit een of enkele boeken een preek weet samen te stellen. Ellendige predikant! Ellendige gemeente! Van een goed theoloog wordt vereist diepe, doordringende kennis van allerlei theologische zaken die hij zich door veel oefenen eigen heeft gemaakt (Redelijke Godsdienst, deel I, hoofdstuk 28)'.

En even later schrijft hij: 'Daar is (voor een predikant) veel te doen, te bidden, Gods Woord te onderzoeken, te studeren om zijn verworven geleerdheid te bewaren en te vermeederen, om een schat van allerlei wetenschap te hebben, de preken te bestuderen en op zijn hart te brengen, eer hij ze predikt'.

Gebedsleven

Studie en gedegen voorbereiding zijn volgens Brakel een onmisbare voorwaarde om een goede preek te houden. Maar dat is niet het enige. Evenzeer was hij zich bewust dat deze onmisbaar samen moeten gaan met de bediening door Gods Geest. Voortdurend zuchten om het licht en de leiding van de Heilige Geest. De Geest

3

Waar blijft de dominee?

Als de muren van de studeerkamer in menige pastorie konden spreken, zouden gemeenteleden schrikken. Wat een strijd wordt daar vaak in eenzaamheid gevoerd omdat de preekvoorbereiding maar moeizaam gaat. De predikant heeft een kast vol boeken, en toch krijgt hij geen gedachte op papier. Niet zelden is de overvolle agenda een belangrijke oorzaak voor dit drama. Op de late zaterdagavond of zelfs op de vroege zondagmorgen moet dan nog de preek worden gemaakt. De eerste en voornaamste taak van de dienaar van het Goddelijk Woord komt door het intensieve levenspatroon van tegenwoordig in het gedrang.

Natuurlijk zijn er voorvallen bekend dat predikanten op bijzondere wijze zijn geholpen door hun grote Zender. Ondanks hun goede planning en nauwgezette plichtsbetrachting schoot de voorbereiding van hun preek er bij in. Toch moesten ze de kansel op.

De kansel vraagt om een preek, elke keer weer. De trouwe Koning van de Kerk liet in die benarde en benauwde ogenblikken Zijn knechten niet alleen staan. Hij ondersteunde hen. Hij gaf hun de woorden in de mond. Zelfs veel meer dan dat. Ook iets van de zaken in het hart. Op zulke momenten *moesten* Gods knechten niet alleen preken, maar *mochten* zij ook preken. Echt, een liefdedienst die nog nooit verdrotten heeft. Onvergetelijk,

en daarom mogen en willen ze over de Heere niet klagen. Echter, wél over zichzelf. Ook over het feit, dat ze hun week niet goed indelen.

Goede tijdsindeling

Want het is niet juist om bij voorbaat van deze bijzondere ondersteuning uit te gaan. Wat is regel en wat is uitzondering? Voor elke predikant geldt, net als voor ieder ander mens, dat hij ijverig, getrouw en ook ordelijk moet werken. Dat betekent voor een dominee: agendabeheer, het goed plannen van het werk en tijd vrijmaken voor afzondering, gebed, meditatie en studie.

Dienaren van het Woord die hun week vol plannen met op zichzelf allerlei nuttige werkzaamheden waardoor ze nauwelijks tijd hebben voor het maken van hun preken, stellen niet de juiste prioriteiten.

Predikanten mogen rekenen op ondersteuning van hun Zender, mits zij met verstand te werk gaan. Wie met de preekvoorbereiding wacht tot de laatste dag van de week, vraagt om problemen. Enorme spanning brengt dat teweeg, zelfs ook in de huiselijke sfeer. 'Mijn vader was tegen de zondag niet te genieten', biechtte later een domineeskind op, terugziend op

Die ook hierin *middellijk* werkt. Daarom moet hij de Heere steeds maar weer bedelen. Een predikant dient 'levendig overtuigd te zijn van zijn onbekwaamheid in zichzelf, zodat hij er niet op vertrouwt goed gestudeerd te hebben'. Voordat hij de kansel opgaat, moet hij veel bidden 'niet zozeer dat hij er wel doorrake, maar om een geheiligd hart, om gedurige vertegenwoordiging van God, om gepaste uitdrukkingen en om zegen over zijn prediking'.

Misschien komt deze plicht tot gebed en de stille overdenking van Gods Woord bij veel predikanten van alle noodzakelijke dingen nog wel het meest in gedrang. Wanneer er nauwelijks of geen sprake is van de stille ontmoeting tussen de Heere en de ziel van de dienaar, zal deze er in het openbaar niet rijk van kunnen spreken hoe goed het is de Heere te dienen.

Van Maarten Luther, een man die een druk bezet leven had, is bekend dat hij dagelijks ruim de tijd nam voor Bijbellezen, gebed en meditatie. En als hij het erg druk had, was zijn stille tijd twee keer zo lang als gebruikelijk. Theodorus à Brakel, de vader van de schrijver van de Redelijke Godsdienst, stond 's morgen om vier uur op om eerst twee uur in de eenzaamheid bezig te zijn met Bijbellezen, gebed en meditatie. Daarna studeerde hij iedere morgen enkele uren ter voorbereiding op zijn preek.

Visitatoeren in de Gouden Eeuw waren gewoon kerkenraden te vragen of hun predikant wel voldoende tijd had voor studie en overdenking van de Schriften. Ook in onze gemeenten wordt tijdens de periodieke kerkvisitatie in afwezigheid van de predikant de vraag gesteld: 'Blijkt ook uit zijn predikaties dat hij ijverig is in het studeren?'

Wat zouden onze vaders in het formulier precies bedoelen, wanneer ze Paulus naspreken in de dringende oproep aan de te bevestigen predikant: 'Houd aan in het lezen, in het vermanen, in het leren en verzuim de gave niet die u gegeven is. Bedenk deze dingen en wees hierin bezig, opdat uw toenemen openbaar zij in alles.'

Wat zou dat nu concreet inhouden voor de taakstelling van een dienaar van het Woord? Ik hoor het onze onvergetelijke ds. A. F. Honkoop nog zeggen: 'Ik zou de predikanten wel in de studeerkamer willen opsluiten'.

Binnen kerken wordt de laatste jaren wel gesproken over de crisis van de

prediking. De hervormd-gereformeerde dr. A. van Brummelen schreef: 'Door een steeds toenemende activistische bezetenheid ontstaat al minder gelegenheid tot geestelijke diepgang te komen en tot een verstandige en echte omgang met God'. Wil daar verandering in komen dan zal de predikant weer meer tijd moeten doorbrengen in de bid- en studeerka-

mer. Dat zal de prediking en het pastoraat, het weiden van de kudde ten goede komen.

Waar is de dominee? Daar in zijn kamer, op de knieën of achter zijn bureau! Dáár kunt u hem vinden.

(slot volgt)

Klaaswaal,

ds. G. J. van Aalst

Samenwerken, samen kerken?

Bij het ICS verscheen een bundel opstellen getiteld 'Met beide benen op de grond, balans van de verhouding Rome-Reformatie'. Het gaat vooral om samenwerking tussen de Rooms Katholieke Kerk (RKK) en de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Op drie verschillende niveaus wordt hierover gerapporteerd: hoe zijn de officiële kerkelijke contacten, hoe gaat het op het grondvlak, afgewisseld met persoonlijke interviews en indrukken. De verschillen tussen de ervaringen en conclusies tussen deze onderscheiden niveaus doen de vraag rijzen hoe dat te verklaren is en wat dat betekent voor de verdergaande oecumene. We stellen tenslotte ook onszelf de vraag wat wij hiervan kunnen leren voor diverse samenwerkingsverbanden waarin wij betrokken zijn.

Hoe verloopt de oecumene?

De vraagstelling waar omheen de opstellen zijn gegroepeerd is: hoe komt het dat, althans in Nederland, zo'n dertig jaar geleden het einddoel van de oecumene slechts een kwestie van tijd leek en dat het proces nu lijkt te stagneren?

Waarom is samenwerken wel mogelijk op het maatschappelijk en politiek vlak, waarom is er wel soms een persoonlijke herkenning en toch geen verdergaande officiële kerkelijke toenadering?

In de historische hoofdstukken wordt van RKK zijde door dr. T. van Eijk (priester) en Mgr. dr. E. de Jong (hulpbisschop) geconstateerd dat de oecumenische dialoog eigenlijk niet leeft. Voor hen zijn onopgeefbaar de episcopale structuur met als hoofd de bisschop van Rome, de plaats van Maria,

van het priesterambt en de zeven sacramenten.

Deze zelfbewuste stellingname staat in contrast met de historische schets die Jelle Creemers (promovendus Theol. faculteit Heverlee) geeft als hij de Reformatie beschrijft als een uit de hand gelopen protestbeweging binnen de kerk 'zodat één opstandige augustijner monnik (Luther), met zijn felle polemiek tegen de aflaathandel en de hypocrisie die hij waarnam, er - tegen wil en dank - in slaagde het ideaal van het ene christelijke Europa te doen uiteenspatten'. Als je het zo schrijft, peil je niet het wonder van de Reformatie waarbij weer centraal kwam te staan de boodschap van 'de rechtvaardiging van de goddeloze om niet, door de verlossing die in Christus Jezus is'. Door zo je eigen bestaan te relativiseren en niet terug te vallen op het wezen van de Reformatie hanteer je geen goed zelfbeeld en ben je ook geen gelijkwaardige gesprekspartner van de ander. Nog duidelijker komt deze verwarring over de inhoud van wat identiteit is naar voren in het hoofdstuk van de oud-katholieke priester Van Maaren wanneer hij bij het project 'Intercity bestemming Pasen' spreekt van 'werkelijke eenheid in de Heer' omdat het 'hierbij niet ging om theologische scherpslijperijen maar om authenticiteit, schoonheid en persoonlijkheid'. Om maar niet te spreken over het project in de wijk Vathorst waar God werd aangesproken als 'Bron van het leven, Allah, Vader', waar ook Boeddha een plaats kreeg in een dienst en waar beweerd wordt dat ook de brede weg een weg van heil is, met een verwijzing naar de Christenreis van Bunyan. Zo zien we dat er een groot

onderscheid is tussen het officiële kerkelijke standpunt en de werkers op het uitvoerend niveau.

In hoofdstuk 9 bepleit dr. Buijs dat de diverse kerken, met acceptatie van diversiteit, deelnemen aan het maatschappelijk debat en samenwerken in de leniging van de maatschappelijke nood. Hij stelt voor, te komen tot een interkerkelijk Platform Moreel Beraad dat de overheid kan adviseren. Dit lijkt me niet nodig, omdat het grotendeels een doublure zou zijn van het reeds bestaande Interkerkelijk Contact In Overheidszaken (CIO). In een slotbeschouwing van de redactie stelt die dat haars inziens de oecumene niet stil is komen te liggen, maar dat er een accentverschuiving is naar de maatschappelijke oecumene. Zij dringt erop aan deze een basis te geven 'vanuit de groeiende consensus (overeenstemming) tussen de confessies'.

In de officiële kerkelijke stellingname hanteert de RKK de grondslag als identiteit (zogenoeten grondslagidentiteit). Zij denkt en handelt vanuit haar zicht op eigen bestaan en bestaansrecht.

Een verward beeld

Het geheel overziende biedt de bundel een reeks opstellen vanuit verschillende invalshoeken. Wat daarbij ontbreekt, is een eenduidige invulling van de inhoud van het begrip identiteit. Dat veroorzaakt mijns inziens het verwarde beeld. Daardoor is er op het theologisch, kerkelijk niveau, ook al is er toenadering, geen overeenstemming. Op het uitvoerend niveau wordt er samengewerkt, hopend dat dit betekenis krijgt op kerkelijk niveau. Het is de vraag of dit reëel is. In het persoonlijke vlak worden tenslotte goede relaties met wederzijds respect vermeld.

Om de oorzaak van deze identiteits- onduidelijkheid te achterhalen raadpleegde ik het lezenswaardige ICS cahier (no 40), dat dr. Buijs eerder schreef met de titel *Wat je zegt dat ben je zelf*. Ik kom zo tot de volgende conclusies:

In de officiële kerkelijke stellingname hanteert de RKK de grondslag als identiteit (zogenoeten *grondslagidentiteit*). Zij denkt en handelt vanuit haar zicht op eigen bestaan en

bestaansrecht. Haar theologische visie hangt samen met haar kerkelijke structuur.

In de bijdrage vanuit de protestantse hoek mis ik het opkomen vanuit de eigen grondslag, de bevrijdende belijdenis van de Reformatie *Sola Gratia, Sola Fide, Sola Scriptura*. De kerkorde van de PKN bevat ook geen elementen die kunnen worden aangemerkt als goddelijk recht en dus onveranderlijk zijn. Kortom: geen expliciete grondslagidentiteit als uitgangspunt.

Op het *uitvoerend niveau* van gezamenlijk optrekken in VINEX- wijken en bij de Alpha cursus voor evangelisatie is er een grote overeenstemming tussen de werkers van de verschillende kerken. Voor hen is de identiteit vooral bepaald door de gemeenschappelijke doelgroep (*doelgroep identiteit*) en een zelfde manier van werken (*methodische identiteit*). Dit treffen we ook aan in de politiek (CDA) en in het onderwijs.

Van andere orde is de wederzijdse waardering op het *persoonlijk* vlak, zoals die blijkt tussen dr. R. van Woudenberg en dr. De Jong. Wijselijk zien zij die los van het oecumenisch proces.

Wat ervan te leren?

Bij het aangaan van samenwerkingen is het goed tevoren goed te formuleren waar het om gaat. Is het voor een bepaald doel (VBOK, pro-life) of

alleen voor een bepaalde gelegenheid (wat nogal eens voorkomt in de politiek). Dan wordt gehandeld met een overeengekomen doel op korte of lange termijn. In alle gevallen is het van belang te weten waar je voor staat, jezelf te zijn en te blijven. Alleen wanneer je jezelf serieus neemt, ben je voor de andere partij een serieuze partner in de samenwerking. Dan kan er onder wederzijds respect samen opgetrokken worden, waarbij ieder der partners herkenbaar zichzelf blijft, niet alleen naar buiten toe maar ook naar de eigen achterban.

Laat in alle gevallen de les van Amos ter harte worden genomen. Hij ontleent de inhoud en het gezag van zijn boodschap aan de overeenstemming met zijn Zender (grondslag-identiteit) en licht dit toe met een alledaags voorbeeld (methodische identiteit): Zullen twee tezamen wandelen, tenzij zij bijeengekomen (overeengekomen) zijn? (Amos 3:3). Zó samenwerking geeft verwachting voor de toekomst. Anders blijft het mensenwerk.

Wageningen,

G. van der Hoek

N.a.v. Tymen van der Ploeg e.a (red), *Met beide benen op de grond, Balans van de verhouding Rome - Reformatie*. Uitg. Buijten en Schipperheijn - Amsterdam; ISBN 978-90-5881-376-3; 107 pag; € 12,50; tevens uitgebracht als ICS-Cahier 48.

BOEKAANKONDIGINGEN

"Oprecht als de duiven", door Thomas Watson. ISBN 978 90 336 0766 0; 79 blz.

"De gouden huwelijksregels", door Maarten Luther, ISBN 978 90 336 0767 7; 63 blz.

"Gedenk aan uw Schepper", door Coenraad Mel. ISBN 978 90 336 0768 4; 92 blz.

Bovengenoemde uitgaven met preken zijn verschenen bij uitgeverij De Banier - Bunnik in de reeks "Graankorrels" en kosten € 7,90 per stuk.

"Strijd de goede strijd", door Jonathan Edwards. Uitg. Gebr. Koster - Barne-

veld; ISBN 978-90-5551-501-1; 77 blz.; € 10,90.

Deze bundel bevat drie preken, waarin deze bekende Amerikaanse theoloog aanspoort om een schat te vergaderen in de hemel.

"Der vaderen erfenis" Uitg. Gebr. Koster - Barneveld. ISBN 978-90-5551-479-3; 135 blz.; € 10,-.

Deze uitgave bevat zes preken van Hollandse oudvaders

"De Leerredenen" (tweede deel, 6°-10° achttal), door J.C. Philpot. ISBN 978-90-77502-94-5; 688 blz.; € 42,50.

"De Leerredenen" (derde deel, 1^e-3^e viertal), door J.C. Philpot. ISBN 978-90-89830-01-2; 208 blz.; € 19,90.

Deze door boekhandel De Roo te Zwijndrecht uitgegeven bundels bevatten 40 resp. 12 preken, die overgezet zijn in de huidige spelling.

"De maan bij nacht", door drs. W.Chr. Hovius. Uitg. De Banier - Bunnik; ISBN 978 90 336 0756 1; 55 pag.; € 8,90.

In dit boek mediteert de schrijver o.a. over de schepping van de maan, de gezette tijden van de maan en het loflied van de maan.

"Christuskennis en de toegang tot het Heilig Avondmaal", door ds. C.J. Meeuse. Uitg. gebr. Koster - Barneveld; ISBN 978-90-5551-480-9; 79 pag.; € 10,90.

Dit boekje is een weergave van een lezing die de auteur heeft verzorgd op een ambtsdragersconferentie. Deze lezing is met de vragenbeantwoording geplaatst in enkele in de loop van 1990 verschenen nummers van De Saambinder.

"Als ik beroofd ben", door W. Visser. Uitg. Gebr. Koster - Barneveld; ISBN

978-90-5551-464-9; 89 blz.; € 10,-.

Dit boek wil o.m. een handleiding zijn bij rouwverwerking. Persoonlijke en ambtelijke ervaringen worden op herkenbare en pastorale wijze doorgegeven

"Calvijn als prediker", door Steven Lawson. Uitg. De Groot Goudriaan - Kampen; ISBN 978 90 8865 009 3; 156 blz.; € 17,50.

In dit boek beschrijft de auteur, predikant in Alabama en bestuurslid van Reformed Theological Seminary, diverse aspecten van Calvijns prediking

"De missie van een moeder" door dr. J.W. Maris, Uitg. Theologische Universiteit Apeldoorn; ISBN 978-90-75847-23-9; 41 pag.; € 7,50.

Deze Apeldoornse studie betreft de tekst van het college, in kortere vorm uitgesproken, t.g.v. het afscheid van prof. dr. J.W. Maris als hoogleraar aan de TUA.

"Het boek Esther", door ds. H.G. Abma. Uitg. De Banier - Bunnik; ISBN 978 90 336 0755 4; 184 blz.; € 14,90.

In dit boek zijn 35 korte overdenkingen over het boek Esther opgenomen.

zijn werk als het ware bijeengebracht en samengevat.

Voor wie in wetenschappelijk opzicht studie wil maken van Calvijn, zijn werk en invloed is hier een gedegen basisboek. De schrijvers benaderen hun deeloponderwerp uiteraard steeds vanuit hun eigen invalshoek en vanuit hun eigen staan in de theologie.

Om Calvijn nog meer van dichtbij te leren kennen, blijft het nodig zelf zijn geschriften te lezen. Dan komen we direct in aanraking met zijn geestelijke verstaan van en omgaan met de Heere en Zijn Woord. Zijn weloverwogen bijbelcommentaren en zijn gerijpte Institutie met name zijn blijvend van grote waarde.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

"Thuis in het beloofde land", door Michiel Bakker e.a.; uitg. De Banier, Bunnik; SBN 978 90 336 0770 7; 160 blz.; € 24,95.

Bij uitgeverij De Banier, sinds kort onderdeel van de Erdee Media Groep, is een prachtig boek verschenen waarin 15 Joden aan het woord komen over hun terugkeer naar Israël.

Vier journalisten van het Reformatorisch Dagblad laten in de interviews iets zien van de wegen die mensen gegaan zijn voordat zij zich in Israël konden vestigen.

Het zijn aangrijpende verhalen van tegenwerking en discriminatie, van verlies van dierbaren, van gruwelijke vervolging. Wonderlijk is het te lezen hoe Joden die verspreid zijn over de gehele wereld, een drang voelen naar Israël. Dat is het beloofde land, waarin vele verstrooiden zich eindelijk thuis voelen. Ondertussen blijkt het leven in Israël ook niet eenvoudig.

De interviews worden afgewisseld door impressies van het leven in Israël, zoals een Chassidische bruiloft, de geschiedenis van 60 jaar strijd, het Loofhuttenfeest en dergelijke. Mooie foto's van fotograaf Sjaak Verboom completeren het geheel.

De interviews staan als het ware ingeklemd tussen het gesprek met rabbijn David Brodman en dat met ds. M. van Campen. Ook dit zijn heel lezenswaardige onderdelen.

Rabbijn Brodman, afkomstig uit Nederland en sinds 1973 woonachtig in Israël, is heel stellig in zijn uitspraken. Hij noemt de Bijbel een draaiboek waarin precies voorspeld wordt dat de Joden uit de ver-

BOEKENNIEUWS

"Calvijn Handboek"; Herman J. Selderhuis (red.); uitg. Kok, Kampen; ISBN 978 90 435 1436 1; 653 pag.; prijs € 89,-.

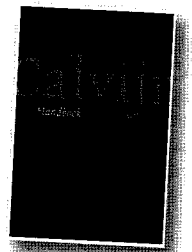
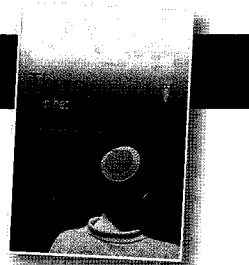
Op 10 juli 1509 werd de bekende kerkhervormer Johannes Calvijn geboren. Dat is, als de Heere het geeft, binnenkort 500 jaar geleden. Vandaar dat 2009 tot Calvijnjaar is uitgeroepen. Er is momenteel dan ook ruime aandacht voor Calvijn. Er verschijnen veel boeken over de grote reformator van Geneve.

Onder redactie van de Apeldoornse kerkhistoricus prof. dr. H.J. Selderhuis is het "Handboek Calvijn" verschenen. Meer dan vijftig wetenschappers uit de hele wereld hebben meegewerkt aan dit standaardwerk. In ruim zestig bijdragen worden vele facetten van de persoon, het werk en de invloed van Calvijn belicht. Zo wordt er geschreven over de plaatsen waar hij verbleef, over de histo-

rische relaties waarin hij leefde en werkte, en over de theologische verbanden waarin hij stond. Er vindt belichting plaats van de genres, de thema's en de structuren van zijn werk.

Wanneer er vervolgens geschreven wordt over de doorwerking en perceptie van Calvijn gebeurt dit op thematische wijze. Ook wordt een overzicht gegeven door de eeuwen heen, en een overzicht lettend op andere werelddelen, met name Afrika, Azië en Amerika. Dit omvangrijke boek is een internationale uitgave die ook verschijnt in het Duits, Engels en Italiaans.

Calvijns betekenis in de theologie is zeer wezenlijk. Zijn werk en gedachtegoed zijn groot en rijk van omvang en inhoud. Dat blijkt ook wel daaruit dat er in de loop der eeuwen en tot op vandaag wereldwijd vele studies over en rond het thema "Calvijn" verschenen zijn. In dit boek is de actuele kennis over Calvijn en

KERKNIEUWS

strooiing zullen terugkeren. Het is wat hem betreft dan ook een plicht van Joden om zich in Israël te vestigen, daar alleen kan een Jood een Thora op de juiste wijze houden. In het land wat hen door de Heere is toegezegd, horen zij thuis.

Ondertussen onderkent hij dat het overgrote deel van de Joden in Israël Gods geboden niet houdt. Naar zijn mening zal dit echter niet meer kunnen leiden tot een derde wegvoering.

De Messiasverwachting blijkt levend te zijn bij de rabbijn. De Messias zal komen op enig moment nadat de Joden teruggekeerd zijn naar Israël. Hij zal Israël redden uit grote moeilijkheden. Kennelijk is de verlosser die de rebbe verwacht geen verlosser van zonde en schuld.

Het gesprek met ds. Van Campen getuigt van zijn grote kennis van de Israëlvisie van reformatoren en nadere reformatoren. In de lijn van vooral de laatstgenoemden heeft ds. Van Campen hoop op een toekomstige en massale bekering van het Joodse volk. Hoe en wanneer dat zal gebeuren, blijft voor een groot deel in nevelen gehuld.

Een aantal dingen is in de Bijbel hieromtrent duidelijk geopenbaard, maar een aantal ook niet. We stemmen met hem in als het gaat om de verwachting dat er op grond van de Schrift voor de jongste dag nog een bloeitijd zal komen voor zowel het Joodse volk als de kerk uit de heidenen.

Wat de rol van die kerk uit de heidenen daarin zal zijn? Met verschillende nadere reformatoren benadrukt ds. Van Campen het belang van gebed voor Israël en het hen tot jaloersheid verwekken.

Hoewel hij het niet rechtstreeks zegt, merk ik bij ds. Van Campen aarzeling als het gaat om Woordverkondiging onder het Joodse volk. Daar gaan onze wegen uiteen. Hoort bij het barmhartigheid bewijzen aan Israël (Romeinen 11:31) niet het verkondigen van de enige Weg tot zaligheid voor Jood en heiden? Is dat niet de grootste barmhartigheid die wij Israël kunnen bewijzen? In bescheidenheid, met de aangrijpende erfenis van de geschiedenis in gedachten, maar dan toch?

Als er dan Evangelieverkondiging onder het Joodse volk plaatsvindt, pleit ds. Van Campen voor een zekere wederkerigheid. Zouden wij bijvoorbeeld niet -net als onze oudvaders- kunnen leren van de Joodse wijze van exegetiseren?

Dit boek is het aanschaffen waard. Het verhoogt de betrokkenheid op Israël, land en volk. En dat blijft, ook in onze tijd, hard nodig.

Woerden,

J.J. de Jong

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Arnhem: ds. A.Th. Vergunst
te Carterton (Nieuw Zeeland);
Te Doetinchem:
ds. L. Terlouw te Barendrecht.

Bedankt:

Voor Naaldwijk:
ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk.

■ MEDEDELING DEPUTAATSCHAP BUITENLANDSE KERKEN

Ds. J.B. Zippo, predikant van onze zuster-gemeenten in Noord-Amerika te Grand Rapids, hoopt van 10 tot en met 24 februari 2009 i.v.m. familiebezoek in ons midden te zijn en enkele preekbeurten

te vervullen. Hij heeft laten weten dat de afspraken voor de preekbeurten inmiddels gemaakt zijn. Wij wensen hem en zijn gezin een goede reis en een gezegende tijd in ons midden.

Ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack, Canada, moest overkomen i.v.m. het overlijden van zijn schoonvader. In het bijzonder wensen wij onze broeder, zijn vrouw en de familie van harte sterkte toe.

ds. W. Harinck, secretaris

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK

Pag. 250, **gemeente MOERKAPELLE**. De regeling van preekbeurten wordt nu verzorgd door: C. Janse, leplaan 2, 2742 ZA Waddinxveen, tel. 0182-61 99 97, e-mail: cjansesr@solcon.nl

BERICHTEN

■ EVANGELISATIEMIDDAG EN -AVOND IN VEENENDAAL

Op **woensdag 4 februari** zal de jaarlijkse evangelisatiemiddag en -avond worden gehouden in de Adventkerk van de Geref. Gemeente te Veenendaal, Vijftien Morgen 51.

Evangelist A. van Setten hoopt dan wat te laten zien van en te vertellen over zijn werk in Merkssem (België). De middagbijeenkomst met de kinderen begint om 14.30 uur, de avondbijeenkomst om 19.30 uur.

■ DISTRICTSAVOND +16 TE SLIKKERVEER

Het district Zuid-West +16 van de JBBG organiseert op **zaterdag 7 februari** een districtsavond in de Eben-Haëzerkerk van de Geref. Gemeente te Ridderkerk-Slikkerveer, Oranjestraat 110. Ds. J. Veenendaal houdt dan een inleiding over het thema "Vergeef ons onze schulden". Aanvang: 19.45 uur.

■ ZANGAVONDEN

Barendrecht

Op **zaterdag 7 februari** wordt er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Barendrecht, Ploegwei 1, een psalmzangavond met bovenstem gehouden. Organist is Pieter Heykoop. Ds. L. Terlouw zal een meditatie verzorgen. Collecte t.b.v. kerkbouwfonds. Aanvang: 19.30 uur.

Tholen

In de Grote Kerk te Tholen, Kerkplein 1, organiseert de Stichting Cantus op **zaterdag 7 februari** een psalmzangavond met als organist John Propitius. De te zingen psalmen rond het thema "psalmen rond Horeb", die handelen over het 6e t/m het 10e gebod van de Wet des Heeren, worden kort ingeleid door ds. J.M.D. de Heer. Collecte t.b.v. het deputaatschap Israël. Aanvang: 19.30 uur.

Yerseke

Op **zaterdag 31 januari** hopen de man-

nenkoren "Ethan" uit Yerseke en "Elim" te 's-Gravenpolder een gezamenlijke zangavond te verzorgen in de Ned. Herv. Kerk te Yerseke. De avond staat onder leiding van ouderling Van Vijven en staat in het teken van de herdenking van de watersnood in 1953. Aanvang: 19.30 uur.

■ LEZING "FEBE" TE MAARTENSDIJK

"Febe", vereniging van werkers in de gezondheidszorg, nodigt u uit voor een lezing met als onderwerp: "Euthanasie bij wilsonbekwame jongeren", op **donderdag 12 februari**. Spreker is dhr. K. Ruitenbergh, directeur van 'De Schutse' (Stichting tot verzorging van gehandicapten) te Kesteren. Locatie: Hervormd Centrum Maartensdijk. Aanvang: 19.30 uur. Iedereen is hartelijk welkom!

■ PROMOTIE

Op 12 januari is ons gemeentelid Albert van Hell in het Academiegebouw te Utrecht gepromoveerd in de farmacie. Onderwerp van zijn dissertatie was: 'Structural and functional characterisation of self-assembling amphiphilic oligopeptides'. Het gaat om het gebruik van zeer kleine deeltjes (nanodeeltjes) als drager voor medicijnen. Het onderzoek levert een bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe medicijnen tegen tumoren. In zijn dankwoord dankt Albert onder meer zijn ouders en in het bijzonder zijn vrouw. Hij sluit af met een verwijzing naar de zon in het embleem van de Universiteit van Utrecht. Daarin staat in het Latijn de wens uit Maleachi: De Zon der gerechtigheid verlichte ons. Albert schrijft: "Zonder die Zon - die Zoon, was dit boek er niet geweest. Soli Deo Gloria - alleen God de eer."

Als kerkenraad willen we Albert en

natuurlijk ook zijn vrouw en zijn zoon van harte feliciteren. We wensen onze jonge doctor persoonlijk en zijn gezin toe dat Maleachi 4:2 voor hen in vervulling zal gaan: "Ulieden daarentegen die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder Zijn vleugelen; en gij zult uitgaan, en toenemen, als mestkalveren."

Kerkenraad Ger. Gemeente Utrecht

■ CONGRES IDENTITEIT EN ONDERWIJS

Op initiatief van o.a. de VGS wordt op **donderdag 5 maart**, van 9.45-17.00 uur, in hotel Van der Valk te Vianen een congres "Identiteit en onderwijs, bezieling en/of verzuiling?" gehouden, met als doelstelling "verdergaande bewustwording en toerusting m.b.t. het denken over identiteit, de ontwikkeling van de identiteit, het bewaken en het verantwoord worden van de identiteit". Prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, drs. F.A. van Har-

tingsveldt en ds. A. Schreuder zullen een lezing houden tijdens dit congres. Daarnaast worden er diverse workshops georganiseerd, waarvan u er twee kunt bezoeken. Een volledig programma (incl. de thema's van de workshops) was gevoegd bij DRS Magazine, jaargang 37, nr. 1, dat onlangs naar de bij de VGS aangesloten kerkenraden en schoolbesturen (incl. onderwijsinstellingen) is toegezonden. De kosten van deelname aan dit congres bedragen € 125,- p.p.

Aanmelden mét opgave van workshops via e-mail: c.a.dewit@vgs.nl

Voor vragen: de voorzitter van de congresorganisatie, dhr. P.W. Moens, tel. 0317-61 28 88, e-mail: p.w.moens@vgs.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 1 FEBRUARI 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 15.30 uur ds. Labee; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. De Waard; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Kleppe; Arnhem 18.45 uur ds. Kattenberg; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Van Ekeveld; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. Bredeweg; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 14.30 uur ds. Brugge; Bodegraven 16.30 uur ds. Paul; Boskoop 9.30 en 15.30 uur ds. De Heer; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 14.30 uur ds. De Leeuw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 17.00 uur ds. Visscher; Dinteloord 14.30 uur ds. Bakker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur stud. Bredeweg; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 en 19.00 uur stud. Boeder;

Ede (Verlengede Maanderweg 33) 12.15 (H.D.) uur ds. F. Mulder en 19.00 uur leesdienst; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 en 19.00 uur stud. Van Rijswijk; Enkhuizen 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 10.00 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Van Manen; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Driessen en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30 uur ds. Hakvoort en 18.00 uur (H.D.) ds. Gunst en 14.00 uur leesdienst; Groningen 15.30 uur stud. Van Rijswijk; Haamstede 18.30 uur stud. IJsselstein; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur ds. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 10.00 en 16.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 15.00 uur ds. Tuinier; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00

*Welk is uw enig troostgenot?
Dat ik met lijf en ziel aan God
behoor in leven en in sterven;
gekocht door Jezus' dierbaar bloed,
om namaals*

*'t hoogst volmakend goed,
de heilkroon der genade 't erven.*

*J. Hazeu,
boekhandelaar te Amsterdam, 1790;
te zingen op de wijs van Psalm 95.*

uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Baan en 18.30 uur ds. Moens; Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur ds. Verweij en 18.00 uur ds. Hakvoort; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 19.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul en 15.30 uur (doventolk) ds. A.B. van der Heiden; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Meeuse (H.D.); Nieuwerkerk Zld 9.30 uur ds. Gunst en 15.30 uur ds. Hakvoort; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 18.30 uur ds. Schot; Nisse 14.00 uur ds. Van Krimpen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oosterland 10.00 en 14.30 uur stud. Maljaars; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur stud. IJsselstein; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Poortvliet 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. De Jongste; Rhenen 15.30 uur ds. Pater; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Terlouw; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Clements; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sliedrecht (Middel-diepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. L. Blok; Soest 15.00 uur ds. W. Harinck; Spijkenisse 16.30 uur ds. Driessen; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Visscher; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Gelder-malsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 19.15 uur ds. Van der Net; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00

(H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. De Wit; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Van Gelder en 18.00 uur ds. Verweij; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 18.30 uur ds. De Heer; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 3 FEBRUARI 2009

Aalst 19.30 uur ds. Van Krimpen; Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher; Boskoop 19.30 uur ds. Pater; Ede (Amsterdams-eweg 9) 19.30 uur ds. Kleppe; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Ekeveld.

■ WOENSDAG 4 FEBRUARI 2009

Brakel 19.30 uur ds. Hakvoort; Dinteloord 19.30 uur ds. Vermeij; Doetinchem 19.30 uur ds. Vogelaar; Genemuiden 19.30 uur ds. Van Manen; Hilversum 19.45 uur ds. Schipper; Krabbendijke 19.30 uur ds. De Heer; Nieuwerter Aa 19.45 uur ds. Meeuse; Nunspeet 19.30 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Veenendaal; Puttershoek 19.30 uur ds. Van Belzen; Rhenen 19.30 uur ds. Silfhout; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. Van Dieren; Rotterdam-

Alexanderpolder 19.30 uur ds. Mondria; Soest 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Spijkenisse 19.45 uur ds. Baan; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder; Zwijndrecht 19.30 uur ds. De Leeuw.

■ DONDERDAG 5 FEBRUARI 2009

Apeldoorn 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Ermelo 19.30 uur ds. Pater; Goudswaard 19.30 uur ds. Schot; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Schipper; Kapelle-Biezeling 19.30 uur ds. Baan (uitzending evangelist J. Otte); Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Meeuwen 19.30 uur ds. Mondria; Melissant 19.30 uur ds. L. Blok; Ouddorp 19.30 uur ds. Bakker; Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Barelle 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

**Te koop gevraagd:
THEOLOGISCHE BOEKEN**
Antiquariaat Den Hertog
dhr. G.J. Zwoferink
Elzenkade 6, 3992 AC Houten,
Tel. 030-6346681

Boekhandel en Antiquariaat Versprille

Noordweg 9a, Krabbendijke,
maandag gesloten Tel. 0113-502004
www.boekhandelversprille.nl

Te koop gevraagd
**Theologische- en
aanverwante boeken**

*Tevens het adres voor het (opnieuw)
inbinden van uw boeken*

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.
Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

Koeling in uw Kerk(gebouw)
 Voor elk probleem? Bel AKTIE
 Tel: 010-4517471
 CO2 metingen
Advies en installatieburo
 Voor een vrijblijvende offerte
 aktie@kliksafe.nl

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
 D.W. Schapper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
 Capelle aan den IJssel Gouda

VLOERTEGELS

- 1.200 M² SHOWROOM MET MEER DAN 300 SOORTEN NATUURSTEEN
- 250 SOORTEN TEGELVLOEREN
- NIEUW!! NU OOK SIERBESTRATING
- MET/ZONDER PLAATSING
- MET/ZONDER VLOERVERWARMING
- SPECIALE KORTINGEN VOOR KERKVLOEREN

Download nu gratis van onze site het boekje 'Vraag & antwoord over (natuur) stenen vloeren'

KROON

WWW.KROONVLOERENINSTEEN.NL

Energieweg 8c, 4231 DJ Meerkerk, tel (0183) 354225
 Direct aan de A27 tussen Gorinchem-Utrecht, afrit 25
 Openingstijden: ma-vr 8-17 uur, za 9-16 uur.

NATUURSTEEN-EN TEGELVLOEREN

T.h. Kamperland (Zld): 2-10 pers.
 Luxe, gezellige vak.won.
 Bezet wk 18, 29, 30, 32, 33.
 Tel. 0113-351899,06-20417592.

Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging in de provincie Utrecht en de regio's Gouda en Hilversum.
 Tel. 0346-281711.
 Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

Voor het leveren en leggen van natuurstenen- en keramische vloeren. Alleen eerste klas kwaliteit en steeds de laagste prijs. Tegelzettersbedrijf J. Slingerland, 0184-611917.

BARNEVELDSE BEGRAFENISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

G. de GROOT
 Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
 3774 JW Kootwijkerbroek
 Tel.: 0342-441812

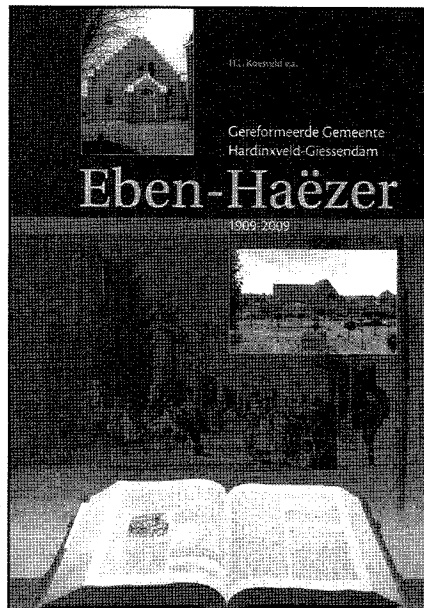
Zorg...
 Respect...
 Aandacht...
 Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Begravenisverzorging

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

Ter gelegenheid van haar honderdjarig bestaan heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Hardinxveld-Giessendam een prachtig herdenkingsboek uitgegeven dat de toepasselijke titel 'Eben-Haëzer' draagt.

De geschiedenis van de gemeente is in dit boek op nauwgezette wijze beschreven door de schrijver H.L. Koesveld en aangevuld met vele foto's en bijzonderheden.

Het boek is te bestellen voor € 20,00 (excl. verzendkosten) bij de koster: A.J. Petersen, tel. 0184-617842 (kerk) of 0184-415950 (thuis). U kunt uw bestelling ook via zijn e-mail doorgeven: ajpetersen@kliksafe.nl

Begravenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
 Tel. 0184 - 685240. – Geen crematies –

'Uit de Bron' het Oude Testament compleet in 4 delen met 282 vertellingen.

Verschenen: deel 5

(eerste deel van het Nieuwe Testament)

Bijbelse vertellingen voor kinderen met prachtige, sprekende illustraties. Leerzaam voor jong en oud.

door C. van Rijswijk
 292 pagina's
 € 26,00 per deel

Uitgeverij en Boekhandel

Postbus 213 - 3850 AE Ermelo - tel. 0341-563310 Fax 0341-493055
 www.delezerboeken.nl - e-mail: delezer@kliksafe.nl

de Ster-serie

€ 7,50 per deel

De Ster-serie: een serie boekjes voor kinderen die net beginnen te lezen. Geschreven door C. van Rijswijk

deel 1: bram en de boog (hoe de bestolen Bram door dorpsbewoners wordt geholpen)

deel 2: brentz en de kip (hoe ds Brentz wonderlijk werd onderhouden)

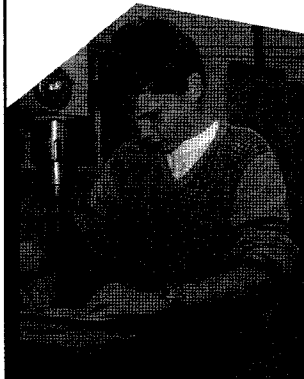
deel 3: op zoek naar het Kind (de Wijzen uit het Oosten)

deel 4: Petrus en de haan (de verloochening van Petrus)

deel 5: de sprong in de beek (de uitreddingen van ds. Peden)

werken aan hun toekomst

Het Wartburg College biedt christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag. De school telt 3800 leerlingen, verspreid over vier locaties in Rotterdam en Dordrecht. Leerlingen kunnen bij het Wartburg College terecht voor praktijkonderwijs, vmbo, havo, atheneum en gymnasium.

WARTBURG COLLEGE

CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS
OP REFORMATORISCHE GRONDSLAG

HERHAALDE OPROEP

Het bestuur nodigt belangstellenden uit te solliciteren naar de functie van

directeur locatie De Swaef m/v

Wij verwachten dat u in staat bent

- vanuit een bijbelse reformatorische overtuiging inspirerend en samenbindend leiding te geven aan een veranderende vmbo-locatie;
- met overtuiging de visie en belangen van de locatie en van de gehele school te behartigen;
- onderwijsontwikkelingen creatief te vertalen naar optimale mogelijkheden voor leerlingen en docenten;
- daadkracht te laten zien en resultaatgericht te werken.

Een profielschets vindt u op onze website. Het betreft een fulltime functie. Indiensttreding: in overleg. Geïnteresseerden die nu in het bedrijfsleven werkzaam zijn, worden ook nadrukkelijk uitgenodigd te solliciteren.

U kunt een uitgebreid informatiepakket opvragen bij mw. A. Ippel, managementassistente centrale directie, telefoon (010) 410 16 82. Nadere informatie over deze functie kunt u verkrijgen bij de heer drs. G.J.A. Toonen, lid centrale directie, telefoon (010) 410 16 82 of (06) 205 96 788.

Een assessment maakt deel uit van de selectieprocedure.

De werving vindt zowel intern als extern plaats. Lopende sollicitaties blijven gehandhaafd.

Het onderschrijven van grondslag, doel en de overige benoemingscriteria van de stichting is vereist. Schriftelijke sollicitaties kunt u vóór D.V. vrijdag 13 februari 2009 richten aan: Wartburg College, t.a.v. de heer drs. G.J.A. Toonen, Postbus 9303, 3007 AH Rotterdam of mailen naar Alppel@wartburg.nl

Meer weten? Kijk dan op
www.wartburg.nl

Betrouwbare audio oplossingen voor uw kerk- of verenigingsgebouw

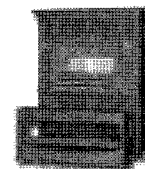
- Systemen voor centrale bediening
- Betrouwbare, extra heldere kerktelefoon
- Technisch onderhoud en storingsdienst
- Persoonlijke aandacht en service
- Meting akoestiek en verstaanbaarheid
- Geluidsversterking
- Ringleidingen
- Opnameapparatuur

Bel BIS: 0180 - 486777. Of ga naar www.bis.nl

Advies • Ontwerp • Installatie • Onderhoud

Orgelcentrum HET BINNENVELD In- en verkoop van klassieke orgels

JOHANNUS
DOMUS
CONTENT
AHLBORN
EMINENT

Onze showroom is geopend op afspraak

Wim en Jenny Achterstraat
Friesesteeg 56
3911 VR Rhenen
telefoon 0317 - 61 20 10

www.orgelcentrum.nl

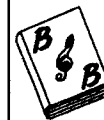
Ameland-Terschelling-Bakkeveen
(Frl.) t.h. keurige chalets-stacars.
Huur niet duur! "Iets meer voor iets minder". Bel 0512-516096 of kijk op
www.vdsluivakanties.nl

Putten th gedeelte boerderij als
2 pers. vak.huisje.
Mooie fiets en wandelomgeving.
033-2459443

I www.revoke.nl
E info@revoke.nl
T 0184-642253

*Reformatorische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen*

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 - Fax (0187) 484520

Voor een zorgzame begeleiding

Organisatieonderneming
Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555
Kantoor: Stationsweg 41f,
3825 GB Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

De inrichter voor Kerk, School en Kantoor

Showroom: Marconistraat 13, 4461 HH Goes
Postadres: Postbus 36, 4400 AA Yerseke
T 0113 57 29 07 F 0113 57 38 73
E info@piethoekman.nl M 06 53 15 47 11

HOEKMAN
GOES - YERSEKE

Geerts
herenkleding

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
 Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
 Streepjantons - Overhemden
 Stropdassen - Sokken - Overjassen
 Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
 Telefoon 033-2778899 b.g.g: 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
 DI T/M DO 9-18 UUR,
 VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
 OP AFSpraak MOBELIJK

Begravenisverzorging "Honestum"
 ☎ 0180 - 628908 (Dag en Nacht)
L. Melieste - Verweer
 Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
 H.J.Ambacht - Zijndrecht - Dordrecht e.o.

Te huur:
Garderen, Vakantiewoning,
 op rustig gelegen park (Wervel-
 wind), 8-10 personen, tel. 06-
 30792137, www.devossen7.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR
 Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
 3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Vakantie in het Natuurpark De Harz (D). Te huur betaalbaar **groot vakantiehuis**, op minder dan 5 uur rijden van Utrecht. Voor grote gezinnen of met vrienden max. 20 personen. Rust, ruimte, bergen en veel bossen. Voor informatie 06 52 36 58 75 of evanvoorden@kpnplanet.nl

Waardige en stijlvolle verzorging
van begravenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaten met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begravenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begravenisverzorgers:
 • H. de Jongh • PH. van der Leer • D.D.E. Melieste

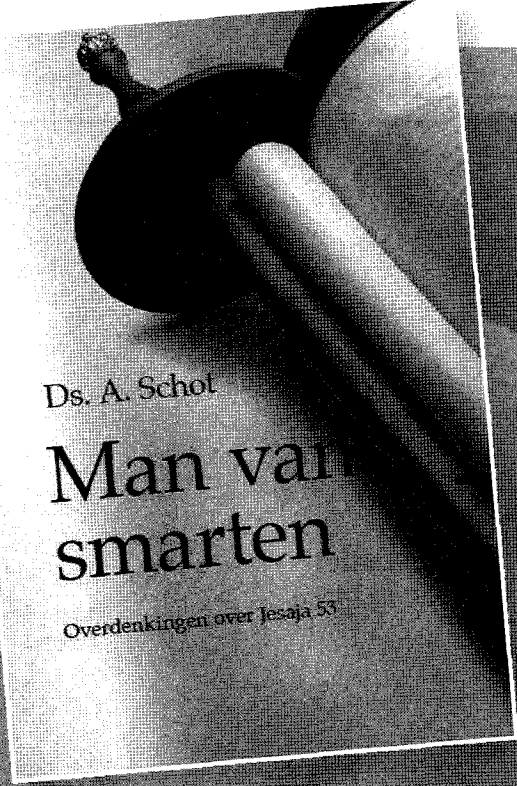
Begravenisonderneming de Jongh
Hardinxveld-Giessendam:
 Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54
Waardenburg:
 Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

Te koop: **Ruim appartement** in centrum van **WEKEROM**. Voorzien van eigen berging, parkeerkelder, lift en balkon. Aanvaarding per direct. Voor inlichtingen: 06-10016676.

Woonruimte gezocht.
 Wie kan ons (gezin met 1 kind) helpen aan woonruimte in de omgeving **Wekerom, Harskamp, Lunteren**. Tel: 0318-461494.

***** **ERMELO** *****
Vrijst. bungalow ook nog vrij in het voorjaar en in de zomer. Bel: 0570-513944 / 06-16546054 of kijk snel op www.cottagehuren.nl

De Man van smarten

Nieuw verschenen: negen overdenkingen over Jesaja 53 van de hand van ds. A. Schot. Dit Bijbelhoofdstuk is al velen -Jood en heiden- tot zegen geweest. Gods Woord geeft daar een voorbeeld van met de geschiedenis van de kamerling van Candace.

Op eenvoudige wijze komt eerst de betekenis van de teksten aan de orde, daarna worden er lessen uit getrokken voor het geestelijke leven.

De opbrengst van dit boek komt ten goede aan het leetuurwerk van het Deputaatschap voor Israël. *Van harte aanbevelen.*

U kunt dit boek bestellen bij Deputaatschap voor Israël, Postbus 400, 3440 AK Woerden, Tel. 0348 - 489 929 of per email: info@boardforisrael.nl

168 pagina's **15,90**

Deze lijdensoverdenkingen zijn ook geschikt voor leesdiensten.

Lijdensoverdenkingen

**D.V. EIND
JANUARI
VERSCIJNT:**

**'Zoetigheid
uit de sterke'**

23 Bijbellezingen over Simson
door **ds. A. Bac.** Ca. 352 pagina's,
€ 34,90 (excl. Verzendkosten)
Bestellen: Tel. 0342-421031
of belzen@filternet.nl

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen - Dag en nacht bereikbaar

begrafenisverzorging Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!

- Steun ons werk met een gift
- Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

HANDEN VAN DE KERK
**Bijzondere
Noden**

GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl